

Nagy kutya ...nem akárkinek

Kutya.hu - Tóth Zsigmond 2009.06.19

Kozma Károlynak, a Hunnia Szentbernáthegyi Klub elnökének élete elválaszthatatlan a bernáthegyiektől, gyermekkorától ezeknek a hatalmas ebeknek bűvöletében él. Minden szabadidejét arra áldozza, hogy a fajta hazánkban is elfoglalja azt a helyet, melyet Svájcban kiérdemelt.

Magyarországon már a háború előtt is elsősorban a hosszúszőrű egyedek terjedtek el, ami azzal is volt magyarázható, hogy Svájcban ezeket az állatokat nem sokra értékelték - ott a rövidszőrűeket tartották nagy becsben, melyek így szinte elérhetetlenek voltak a Kárpát-medencéből érkezett kutyavásárlók számára. Ráadásul hosszú időn keresztül a két szőrváltozatot itthon külön tenyésztették, ami megint csak a hosszúszőrűek állományának erősödéséhez vezetett. Amikor a '60-as években újra közkedvelté vált nálunk a fajta, a világegés előtti beidegződések éreztették hatásukat, így ismét a hosszúszőrűek egyedszámbeli fölénye lett jellemző. Mivel ekkoriban az állatok tartása nem jelentett a néhány évtizeddel korábbihoz képest oly nagy anyagi megterhelést, ezért robbanásszerűen növekedett az állomány: nem volt ritka egy-egy kiállításon a nyolcvan-százhusz kutya sem, így ezeket sokszor három bírói körben is értékelték. A nagy példányszám azonban nem jelentett minőségi javulást, sőt az import hiánya miatt a beltenyésztés hatására hamarosan a romlás jelei mutatkoztak. A '70-es évek végén már egyre több nyugat-európai kutya is kerülhetett az országba, így a rövidszőrűek állománya minőségben is erősödött, bár sokatmondó adat az, hogy a hosszúszőrűek egy budapesti CACIB kiállításon ekkor is elérték a száznolcvanas létszámot. Am a '80-as években a fajta népszerűsége hanyatlani kezdett, viszont a hazai állomány minősége egyre javult, így többek között Svájc akkori legnagyobb tenyészetéből is érkezett fedező kan Magyarországra. Ennek gyümölcseként 1984 áprilisában világra jött az a kölyök, mely később hazánk negyedik interchampion kutyája lett. Ezekben az években már tudatosult a magyar tenyésztőkben: nem előny, azaz nem jó pigmentáltság, hanem hiba, ha a kutya arcorri része szinte fekete a sok pettytől, vagy a mellső lábak tele vannak barna pettyekkel.

Ahány ország, annyi bernáthegyi

A sikerek nem maradtak el, így hamarosan büszkélkedhettünk magyar világ győztes szukával is. Sokáig hazánkba osztrák, svájci és német kutyák érkeztek, ritkán Lengyelországból és Csehszlovákiából vásároltak a magyar tenyésztők, így igazi áttörésnek számított, amikor megérkezett az első amerikai vérvonalú példány. Ma Magyarországon világszínvonalú kiskutyák is szép számmal születnek, de sajnos a fajta leáldozóban van. Mindez a "turáni átokra", a magyarságot oly gyakran megosztó egymás közötti torzalkodásra is visszavezethető, hiszen ha összefognának azok, akik pénzt, időt és fáradságot nem kímélve próbálják a nemes fajtát népszerűsíteni, valóban nagyot alkothatnának, ami hazánkat bernáthegyi nagyhatalomra emelné. A fajta őshazájában, Svájcban a kutyák a mai napig más fej-, illetve testformával bírnak, mint onnan elszármazott társaik. Igazán itt őrizték meg legjobban a bernáthegyiek használati tulajdonságait, külső és belső értékeit. Mellettük megkülönböztethetünk német, angol és amerikai típusokat is. A németeké a legnagyobb testű, hatalmas fejű, melynek végtagszögélése igen meredek, ami viszont sok gondot okoz az állat mozgásában. Ráadásul ezek a kutyák gyakran nem ollós harapásúak, s ez egyre inkább terjed köztük, mivel az ottani bírók a természetes harapást nem tartják alapkövetelménynek. A nemkívánatos fejforma miatt gyakoriak a szembetegségek, míg a megnövekedett testsúly a diszpláziás eseteket szaporítja. Az amerikai állatok egészségesebbek a németeknél vagy az angoloknál: testük kisebb, alacsonyabbak, nyakuk kifejezetten elegáns, végtagszögélésük kifejezetten jó, ami a mozgásban is segíti őket. A fejük azonban még mindig erőteljesebb, mint a svájciaké. Az angol kutyákat pedig szinte nem is lehet összetéveszteni más nemzetekével, mivel nagyon sötétek, és rendkívül bőrösek. Ez leginkább a fejen kifejezett: szinte lifeg a szem és a száj környéke. Ez a rendkívül nagy változatosság azt mutatja, hogy minden országban egy-egy tenyésztői irányzat befolyásolja a bírót, s a fajtaleírást sajtósággal, saját szájuk íze szerint értelmezik.

Kerti óriás?

Mint a világon szinte mindenhol, így napjaink Magyarországon is sokszor státuszszimbólummá válik a bernáthegyi: a nagy ház, nagy park "elválaszthatatlan része". Ráadásul ha egy-egy filmsorozatban ez a fajta szerepel, még jobban megnövekszik azoknak táborára, akik meggondolatlanul megvásárolják. Nincsenek tisztában azzal, vagy nem akarják tudomásul venni, hogy a bernáthegyi tartása micsoda lekötöttséggel, idő és anyagi ráfordítással jár. Emiatt szinte minden évben fordulnak hozzánk olyanok, akik megunt, nyolc hónap-egy év körüli állataiknak szeretnének új gazdát találni. Ilyenkor klubunk gondoskodik ezeknek az állatoknak ideiglenes elhelyezéséről, ivartalanításáról, és megpróbálunk mihamarabb új gazdát keríteni nekik. Sajnos Magyarországon még szép számmal akadnak olyanok, akik nem elhivatottságból, hanem anyagi haszonszerzés céljából fedeztetik szukájukat. A kiskutyák így nyomott áron kerülnek új gazdáikhoz, akik nem becsülik, s ráadásul a szaporítók gyakran nem is törzskönyveztetik őket. Mivel a kiállítások, tenyésztés szemlék csak a küllembírálatra szorítkoznak, a tenyésztés egyik alapját jelentő utódellenőrzés nem valósul meg, ezért gyakran nem megfelelő genetikai értékű állatok születnek. Ha mindez nem így volna, akkor például a rejtett heréjűségtől sokkal könnyebben mentesülhetne az állomány. Nemcsak a rejtett heréjű kant, hanem szuka testvéreit is ki kellene zárni a tenyésztésből, hiszen ők is hordozzák magukban, örökítik ezt a nem kívánt hajlamot. Aki eljut egyszer a fajta bölcsőjébe, a Nagy Szent Bernát-hágón lévő kolostorhoz, ahol napjainkban is kilencven szerzetes éli mindennapjait, az nemcsak megéri a fajta kialakulásának történetét, hanem még jobban fogja tisztelni, szeretni ezeket az állatokat. Itthon sok rajongója akad a fajtának, akik között közismert emberek is előfordulnak, így például Szenes Andrea, aki két példány boldog tulajdonosa. Talán ő fogalmazta meg legtalálébban a bernáthegyi jövőképét: "Sajnálom magamat, hogy nem fogok élni még háromszáz évig, mivel hiszek benne, hogy ez a fajta akkorra már beszélni is fog."